

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE GMINY TRZEBIELINO
NA LATA 2011 – 2015**

I. Wstęp

Przemoc w rodzinie ma swój szczególny wymiar ponieważ to rodzina powinna swym członkom gwarantować bezpieczny i harmonijny rozwój kształtujący osobowość człowieka, jego system norm i wartości.

Tradycje, zwyczaje rodzinne mają wpływ nie tylko na model życia rodzinnego, ale przenoszą się na relacje i funkcjonowanie człowieka w innych płaszczyznach życia społecznego.

Przepis art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zwanej dalej „ustawą”, zawierający ustawową definicję przemocy, określa ją jako „(...) jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”. Pojęcie członka rodziny ustawodawca odnosi do osoby najbliższej w rozumieniu w art. 115 § 11 K.k., a nadto obejmuje nim także inną osobę inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą (art. 2 pkt 1 ustawy).

Rozpoznanie przemocy, określenie jej rodzaju bywa utrudnione z uwagi na często występujące silne uzależnienie ofiary od sprawcy. Przemoc stosowana w rodzinie występuje w kilku rodzajach. Najczęściej rozpoznawanymi są przemoc fizyczna oraz psychiczna, chociaż coraz częściej ma miejsce ujawnianie pozostałych trzech jej rodzajów, tj. przemocy seksualnej, ekonomicznej oraz zaniedbania.

Przemoc fizyczna i psychiczna (emocjonalna) są w istotny sposób ze sobą związane, oparte są bowiem na potrzebie kontroli i dominacji. Epizody przemocy fizycznej mogą być rzadkie, za to formy przemocy emocjonalnej na ogół zdarzają się częściej. Aczkolwiek nie można stwierdzić, że istnieje gradacja od przemocy emocjonalnej do fizycznej; pierwsza nie musi prowadzić nieodwołalnie do drugiej, to jednak przemoc fizyczną można również uznać za przemoc emocjonalną. Na uderzenie wszyscy reagujemy poczuciem upokorzenia i urazy, a więc jest to nie tylko ból fizyczny. Atakowi fizycznemu zaś towarzyszą prawie zawsze wyzwiska, wulgaryzmy, określenia poniżające czyli przemoc psychiczna, która pozwala sprawcy na utrzymanie pełnej kontroli nad ofiarą.

Przemoc występująca w rodzinie może być poddana analizie również w oparciu o typ sprawcy, i tak:

- 1) sprawcami są dorośli – przemoc wobec partnerki(a), przemoc wobec dziecka;
- 2) sprawcami są dzieci – przemoc wobec rodziców, przemoc wobec rodzeństwa;
- 3) sprawcami mogą być dorośli i dzieci – przemoc wobec osób w podeszłym wieku.

Przemoc może spowodować oprócz szkód fizycznych również trwale i rozległe następstwa w psychice człowieka. Z powodu wielu następstw takich doświadczeń cierpią nie tylko ci, którzy są ofiarami, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy, tj. najczęściej dzieci. Tego typu doświadczenia uczą agresywnego stylu zachowania, zwiększają pobudzenie w sytuacjach z elementami agresji, zmniejszają opór przed agresywnym zachowaniem, zaburzają poglądy na rozwiązywanie konfliktów i zmniejszają wrażliwość na agresywne zachowania. Olbrzymie koszty przemocy domowej ponoszą zarówno jednostki, jak i społeczeństwo. Są to także koszty ekonomiczne, związane ze świadczeniami medycznymi dla jej ofiar.

Ustawodawca uznając wagę zagrożeń będących następstwem stosowania przemocy w rodzinie naruszającej podstawowe prawa człowieka, a więc prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, uznaje za konieczne podniesienie skuteczności jej przeciwdziałania, w związku z czym poddaje ustawowej regulacji:

- zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Intencją ustawodawcy jest tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy jako mechanizmu skoordynowanych działań na rzecz ofiar przemocy i jej sprawców w ich miejscu zamieszkania lub przebywania. Takie postrzeganie przeciwdziałania przemocy w rodzinie nakłada na gminę obowiązek skonstruowania programu, który będzie źródłem wskazań dla funkcjonowania systemu przeciwdziałania temu problemowi.

II. Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.z 2005r. Nr 180, poz.1493 z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004r. Nr 64 poz.593 z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007r. Nr 70 poz.473 z późn. zmianami)

Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie Gminy Trzebielino na lata 2011 – 2015 jest zgodny z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Trzebielino na lata 2008-2012.

III. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Trzebielino

Z danych Komendy Powiatowej Policji w Bytowie Posterunku policji w Kołczygłowach w 2008 roku przeprowadzono 8 interwencji i prowadzono 5 Niebieskich Kart natomiast w roku 2009 liczba ta wynosiła 7 interwencji domowych i 4 Niebieskie Karty.

Natomiast z informacji uzyskanych z Sądu Rejonowego w Miastku wynika, że:

1. liczba nieletnich pozostających pod nadzorem kuratorskim
 - w 2008 roku – 4 nadzory
 - w 2009 roku – 6 nadzorów
2. liczba rodzin z ograniczoną władzą rodzicielską poprzez ustanowienie nadzoru kuratora i liczba dzieci w tych rodzinach
 - w 2008 roku – 7 rodzin w tym 16 dzieci
 - w 2009 roku - 1 rodzina w tym 5 dzieci

3. liczba nadzorów kuratorskich w związku z uzależnieniem od alkoholu
 - w 2008 roku – nie było nadzorów
 - w 2009 roku – nie było nadzorów

4. liczba spraw dotyczących przemocy w rodzinie
 - w 2008 roku – 5 spraw
 - w 2009 roku - 3 sprawy

W rejestrach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych figurują osoby zgłoszone przez członków rodziny, pracowników socjalnych, Policję i inne osoby celem rozpoczęcia procedury zobowiązania do leczenia uzależnienia od alkoholu. W 2008 roku przeprowadzono rozmowy z 14 osobami a w 2009 roku było to 6 osób, w tym jeden sprawca przemocy. Na podstawie analizy dokumentów Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ustalono, iż pojawiają się informacje dotyczące wszczynania awantur, używania siły fizycznej, wyzwisk, popychania i szarpania oraz wyganiania innych członków rodziny przez osoby zgłaszane do leczenia.

W ewidencji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2008 roku 29 rodzin korzystało z pomocy z powodu uzależnienia bądź nadużywania alkoholu przez co najmniej jednego z członków rodziny, a w 2009 również 29 rodzin.

III. Cele programu

1. Cel główny programu

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie.

2. Cele szczegółowe

1. Skuteczne i efektywne zwalczanie przemocy w rodzinie.
2. Zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i skutecznej pomocy.
3. Podejmowanie systematycznych działań informacyjno-edukacyjnych skierowanych do społeczności gminy, uświadamiających istotę przemocy, formy jej występowania, zagrożenia będące następstwem jej stosowania, dla prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz sposobów radzenia sobie w przypadku jej występowania.
4. Zacieśnianie współpracy instytucjonalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez tworzenie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy
5. Zapewnienie interdyscyplinarnych szkoleń dla służb zajmujących się problemem przemocy.

IV. Zadania zabezpieczające osiągnięcie zakładanych celów

1. Skuteczne i efektywne zwalczanie przemocy w rodzinie. Zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i skutecznej pomocy.

- 1) powołanie i działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, zgodnie z zasadami powoływania i odwoływania jego członków, określonymi w odrębnej uchwale Rady Gminy Trzebielino
- 2) koordynowanie pracy Zespołu łącznie z organizowaniem jej w grupach roboczych dla działań wobec stwierdzonych indywidualnych przypadków przemocy.

- 3) opracowanie spójnej procedury postępowania w ramach interwencji doraźnej, podjętej w następstwie przemocy w rodzinie;
- 4) umożliwienie potencjalnym ofiarom oraz ofiarom przemocy skorzystania z pomocy i wsparcia ze strony poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego w ramach działającego Punktu Konsultacyjnego;
- 5) współpraca z instytucjami prowadzącymi hostele, domy samotnej matki, domy interwencji kryzysowej,
- 6) Określenie sposobu rozwiązywania problemów związanych z przemocą, dotyczących indywidualnych środowisk
- 7) Tworzenie warunków dla rozwoju Grupy Samopomocowej dla Ofiar Przemocy
- 8) Kierowanie na grupy wsparcia ofiar przemocy
- 9) Praca socjalna z osobami doświadczającymi przemocy.

2. Podejmowanie systematycznych działań informacyjno-edukacyjnych skierowanych do społeczności gminy, uświadamiających istotę przemocy, formy jej występowania, zagrożenia będące następstwem jej stosowania, dla prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz sposobów radzenia sobie w przypadku jej występowania

- 1) publikowanie za pośrednictwem mediów lokalnych materiałów dotyczących przemocy, aby tą drogą oddziaływać na podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na wszelkie przejawy przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie oraz realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych adresowanych do dzieci, młodzieży, rodziców w tematyce przeciwdziałania przemocy;
- 3) organizowanie form aktywnego spędzania czasu dzieci i młodzieży promujących życie bez przemocy;
- 4) podejmowanie działań promujących wartości życia rodzinnego bez przemocy.
- 5) rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów itp.) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności
- 6) dostarczenie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie

3. Zacieśnianie współpracy instytucjonalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez tworzenie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy.

- 1) Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- 2) Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku
- 3) Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie
- 4) Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie
- 5) Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach
- 6) Rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym
- 7) Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie
- 8) Monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy
- 9) Prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.
- 10) Monitoring i ewaluacja programu.

4. Zapewnienie interdyscyplinarnych szkoleń dla służb zajmujących się problemem przemocy.

- 1) systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury Niebieskiej Karty i prowadzenia interwencji kryzysowej. W tym celu przeprowadzane będą obok szkoleń resortowych wspólne szkolenia służb,
- 2) Udział w szkoleniach, konferencjach tematycznych
- 3) Organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami różnych instytucji wchodzących w skład lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy .

V. Koordynator programu

Koordynatorem realizacji Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebielinie.

VI. Realizatorzy programu

Podmioty działające w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- Urząd Gminy w Trzebielinie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebielinie
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Trzebielino
- Szkoły na terenie gminy Trzebielino
- Policja
- Służba Zdrowia
- organizacje pozarządowe

VII. Źródła finansowania.

Źródłem finansowania zadań miejskiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie będą środki finansowe z budżetu gminy, państwa oraz środki pozyskiwane z innych źródeł, jak również środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji zadań programu.